

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/archiwa/dzialalnosc-naukowa-i-p/publikacje-zwarte/31991,Pomoc-Polakow-dla-ludnoscii-zydowskiej-na-Rzeszowszczyznie-19391945.html
25.04.2024, 16:45

Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej na Rzeszowszczyźnie 1939-1945

Elżbieta Rączy, Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej na Rzeszowszczyźnie 1939-1945, Rzeszów 2008, 416 s. (seria: „Kto ratuje jedno życie...”, t. 2)

Książka stanowi uzupełnienie wiedzy o pomocy udzielanej ludności żydowskiej przez Polaków na Rzeszowszczyźnie. W dotychczasowych badaniach problem ratowania Żydów od śmierci na wymienionym terenie był podejmowany tylko na marginesie badań nad polityką władz okupacyjnych wobec mieszkańców Rzeszowszczyzny lub przy omawianiu stosunków polsko-żydowskich.

Praca składa się z dwóch części. Pierwsza to zarys monograficzny, drugą stanowią 82 wybrane relacje i dokumenty polskie i żydowskie.

W części pierwszej książki przedstawiono liczne przypadki pomocy ze strony Polaków. Były

to przede wszystkim indywidualne działania, zazwyczaj członków rodzin mieszanych, sąsiadów lub przedwojennych przyjaciół, a nierzadko także osób nieznajomych. Często z narażeniem życia, swojego i najbliższych, przeciwstawiali się niemieckiej polityce eksterminacyjnej wobec Żydów poprzez różne działania: od wskazania im drogi ucieczki, poprzez zaopatrywanie w żywność i aryjskie dokumenty, po ukrywanie ich w różnych kryjówkach. Część z nich za pomoc udzielaną Żydom poniosła najwyższą karę - zostali zamordowani przez niemieckie władze okupacyjne. Wiele uwagi poświęcono także motywom, jakimi kierowały się osoby udzielające pomocy skazanym na zagładę Żydom, oraz przyczynom niepowodzeń tych działań.

W części drugiej zamieszczone zostały dokumenty oraz relacje dokumentujące różne sposoby pomocy, jaką nieśli mieszkańcy Rzeszowszczyzny ludności żydowskiej. Warto podkreślić, że są to w części dokumenty nieznane bliżej osobom zainteresowanych tematem.

Książkę uzupełnia aneks, w którym znajdują się imienne wykazy mieszkańców Rzeszowszczyzny, zaangażowanych w udzielanie pomocy Żydom. Wyszczególniono w nim osoby, które poniosły śmierć za działania na rzecz ratowania Żydów lub w inny sposób były za to represjonowane przez niemieckie władze okupacyjne, te, które zostały odznaczone medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata oraz te, które z różnych powodów nie zostały dotąd uhonorowane.